higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT (BEROEPSGERIG)

DIE MENSLIKE LIGGAAM EN GEES
NKR VLAK 3

26 FEBRUARIE 2020

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1

1.1
1.1.1 Waar
1.1.2 Onwaar
1.1.3 Onwaar
1.1.4 Waar
1.1.5 Waar
1.1.6 Onwaar
1.1.7 Waar
1.1.8 Onwaar
1.1.9 Onwaar
1.1.10 Waar (10 × 1) (10)

1.2

ENDOKRIENE STELSEL	IMMUUNSTELSEL
• Eierstokke • Byniere • Skildklier • Melkkliere • Testis	• Oksellimfkliere • Limfvog • Mangels • Timus • Milt

(5 × 2) (10)

1.3
- Neus
- Oorskulp
- Oorkanaal
- Ribbekas
- Tragea
- Werwelkolom/tussen die werwels (Enige 3 × 1) (3)

1.4
- Orbicularis oculi
- Levator palpebrae superioris (2)

1.5 Ja, ’n breinkaart is ’n nuttige hulpmiddel omdat
- dit help om geheue te verbeter;
- dit verbeter selfbeeld;
- dit stel inligting visueel en grafies voor;
- dit organiseer en som groot hoeveelhede inligting op wat studietyd verminder;
- dis pret en maak dit daarom maklik om inligting te verwerk en te onthou;
- die gebruik van breinkaarte maak dit maklik om te onthou tydens hersiening;
- selfwaarde verbeter;
- selfvertroue verbeter;
- dit kan gebruik word as ’n manier om notas te maak.

OF

Nee, ’n breinkaart is nie ’n nuttige hulpmiddel nie omdat
- dit moeilik is om te gebruik as die persoon nie die onderwerpinhoud verstaan nie;
- dit baie tydrowend is;
- dit dalk baie moeilik kan wees vir ander om te verstaan as iemand anders dit gemaak het;
- breinkaarte kan baie ongeorganiseerd wees as die konsepte nie behoorlik verbind is nie;
- dit te veel werk vereis. (Enige 5 × 1) (5)

[30]

VRAAG 2

2.1
2.1.1 Erik Erikson
2.1.2 serviks
2.1.3 levator anii
2.1.4 okkulêre
2.1.5 pectoralis
2.1.6 heup
2.1.7 vastus lateralis
2.1.8 Ivan Pavlov
2.1.9 traankliere
2.1.10 serebrospinale vog

(10 × 1) (10)

2.2
2.2.1 Kroonslagare (koronêre)
2.2.2 Ingewandslagare (seliak)
2.2.3 Nierslagare
2.2.4 Superior mesenteriese arteries
2.2.5 Lewerslagare (hepatiese)

(5 × 1) (5)

2.3 2.3.1 Die testes is in die skrotum geleë. (1)

2.3.2 Die ma het die regte besluit geneem omdat:
- die testes se temperatuur laer as liggaamstemperatuur moet wees
- om sperms te kan produseer.
- Hitte/Hoë temperature kan die testes beskadig.
- As die testes nie sy funksie kan verrig nie, kan Pieter in die toekoms onvrugbaar wees. (Enige 3 × 1) (3)

2.3.3
- Nee, die testes is nie goed beskerm nie.
- Dit word slegs deur vel bedek.
- Dit word nie deur die skelet beskerm nie
- en is daarom dus baie kwesbaar vir besering. (Enige 3 × 1) (3)

2.4
- Tumi loop die risiko om masels te kry.✓
- Haar liggaam het nie teenliggaampies om haar teen masels te beskerm nie omdat sy haar maselinenting gemis het. ✓
- Haar immuunstelsel is nie sterk genoeg om haar teen masels te beskerm nie;✓ daarom kan sy baie siek word✓ en selfs doodgaan.✓
- Sy het ’n swak immuunstelsel✓ weens swak voeding en neem mikro-organismes in deur die vuil bottel.✓
- Verduidelik aan Tumi se ma die belangrikheid van behoorlike voeding,✓ ’n skoon bottel✓ en inentings✓ om die immuunstelsel te versterk.
- Tumi se ma moet haar ’n gebalanseerde dieet gee, bestaande uit melk en kos vanuit die vyf voedselgroepe,✓ om haar immuunstelsel te versterk✓ en haar na die kliniek neem vir maselinentings en ’n ondersoek om haar algemene gesondheidstoestand te bepaal.✓ (Enige 5 × 1) (5)

2.5
- Swamme
- Parasiete
- Virusse (3)

[30]

VRAAG 3

3.1
3.1.1 L
3.1.2 J
3.1.3 K
3.1.4 C
3.1.5 A
3.1.6 M
3.1.7 B
3.1.8 G
3.1.9 H
3.1.10 F

(10 × 1) (10)

3.2 3.2.1

- Die hart sal vinniger klop en bloedsirkulasie laat toeneem. Bloed sal meer witbloedselle, suurstof en voedingstowwe na liggaamsweefsel vervoer wat 'n gesonder liggaam tot gevolg het.
- Oefening verlig depressie deur hormone soos serotonien en endorfiene vry te stel en stres en angstigheid te verlig.
- Oefening kan help met gewigsverlies en 'n persoon se kanse verminder om nieoordraagbare siektes op te doen (hartprobleme, hipertensie en diabetes).
- Oefening help spiere en sterk bene bou; kan dalk ook osteoporose voorkom.
- Oefening kan energievlakke verhoog van mense wat lei aan progressiewe siektes soos kankers, MIV en VIGS.
- Gereelde oefening verbeter bloedvloei na die brein en help met breingesondheid en geheue.
- Oefening kan help dat 'n persoon beter slaap en bedags meer energiek voel. (Enige 1 × 2)

3.2.2 Om rommel in 'n oop veld te stort kan vlieë en rotte lok wat die risiko vir siektes laat ontstaan.

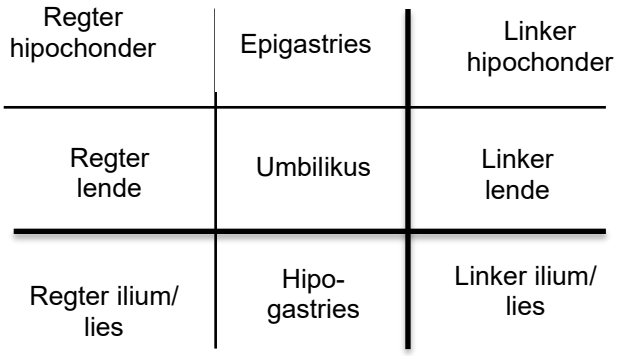
3.2.3 Onveilige seks stel 'n persoon bloot aan seksueel oordraagbare siektes en stel hulle in gevaar om MIV en VIGS te kry, asook die verspreiding van MIV en VIGS.

3.2.4 'n Gesonde dieet bestaan uit die nodige vitamiene en voedingstowwe wat die immuunstelsel versterk en siektes voorkom.

3.2.5 Die vel is die eerste verdedigingslyn wat die indringing van mikro-organismes voorkom. Deur jou vel te versorg (dit te was en te bevogtig), voorkom jy dat dit bars en mikro-organismes indring wat die immuunstelsel kan verswak.

(5 × 2) (10)

3.3



(Ken 1 punt toe vir die korrekte tekening en 1 punt vir elke korrek benoemde abdominale streek) (10)

[30]

VRAAG 4

4.1
4.1.1 B
4.1.2 C
4.1.3 B
4.1.4 D
4.1.5 A
4.1.6 D
4.1.7 C
4.1.8 D
4.1.9 B
4.1.10 A

(10 × 1) (10)

4.2
4.2.1 Behavioristies
4.2.2 Behavioristies
4.2.3 Psigodinamies
4.2.4 Behavioristies
4.2.5 Psigodinamies

(5 × 1) (5)

4.3
- Sigsintuig✓ beskerm my deurdat ek aankomende verkeer, 'n slang, rook, ens. kan sien.✓
- Gehoorsintuig✓ beskerm my deurdat ek aankomende verkeer, 'n sissende slang, ens. kan hoor.✓
- Reuksintuig✓ beskerm my deurdat ek vrot kos, rook, gif, sterk chemikalieë, ens. kan ruik.✓
- Smaaksintuig✓ beskerm my deurdat ek vrot kos, gif, ens. kan proe.✓
- Tassintuig✓ beskerm my deurdat ek uiterste hitte, bv. 'n warm of koue plaat, kan voel.✓ (5 × 2) (10)

4.4 Stem saam✓
Die liggaam moet ontslae raak van uriene omdat dit afvalstowwe bevat.✓
As afvalstowwe in die liggaam agterbly, verswak dit die immuunstelsel. ✓ (3)

4.5 As die aorta nie sy funksie verrig nie, sal die liggaamsorgane/weefsels/selle nie suurstof kry nie en ons sal doodgaan. (2)
[30]

VRAAG 5

5.1
5.1.1 Limfatiese
5.1.2 Bloedsomloop/kardiovaskulêre
5.1.3 Senuwee
5.1.4 Sentrale senuwee
5.1.5 Skelet
5.1.6 Skelet
5.1.7 Manlike voortplanting
5.1.8 Asemhaling
5.1.9 Spier
5.1.10 Vertering

(10 × 1) (10)

5.2
- Swelling
- Rooiheid (verhoogde bloedtoevoer)
- Pyn
- Verhoogde temperatuur (koors)
- Geaffekteerde area is gevoelig (Enige 4 × 1) (4)

5.3
- Sukkel om asem te haal/hyging
- Hoofpyn
- Swelling
- Naarheid of braking
- Abdominale krampe
- Swak en vinnige hartklop/pols
- Lae bloeddruk
- Velreaksies soos galbulte, gloeiende vel of bleekheid
- Voel skielik te warm
- Voel soos ’n knop in die keel of sukkel om te sluk
- Diarree
- Loopneus en nies
- Geswelde tong en lippe
- Tintelende hande, voete, mond en tong (Enige 6 × 1) (6)

5.4 5.4.1 Identiteit teenoor rolverwarring. (1)

5.4.2 Negatiewe terugvoer✓
Haar ma het haar nie deur die fisiese en emosionele veranderings wat sy ondergaan gelei nie,✓ so sy moes op haar vriendinne staatmaak vir raad.✓ (3)

5.4.3
- Zola kan dalk seksueel aktief raak,
- swanger word,
- MIV of ander seksueel oordraagbare infeksies opdoen,
- skool verlaat en nie ’n opvoeding kry nie. (Enige 3 × 1) (3)

Kopiereg voorbehou

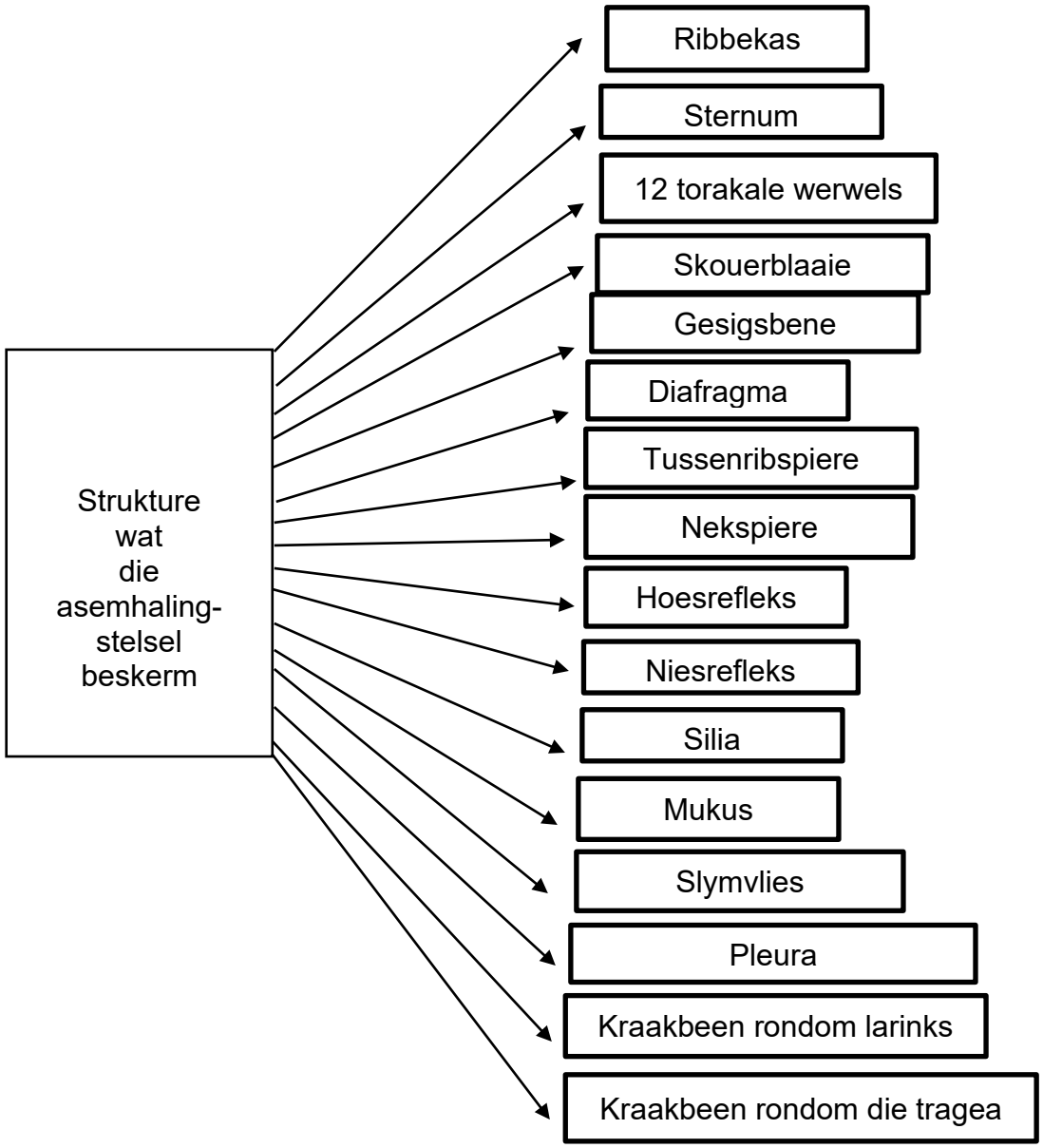
5.4.4
- Zola se ma moes tyd gemaak het om na haar dogter te luister.✓
- Sy moes uitgevind het wat Zola se uitdagings is.
- Sy moes Zola gerusgestel het dat wat sy deurgaan normaal is.
- Sy moes Zola ingelig het dat om te menstrueer beteken sy is vrugbaar en dat onbeskermde seks tot 'n ongewenste swangerskap kan lei. (Enige 2 × 1) (2)

5.4.5 Formeel-operasionele fase (1)
[30]

VRAAG 6

6.1
6.1.1 hoendervleis
6.1.2 teenliggaampies
6.1.3 gedragsverandering
6.1.4 Immuniteitsgebrek
6.1.5 Allergeen
6.1.6 pneumonie
6.1.7 asma
6.1.8 formeel-operasionele fase
6.1.9 psigodinamiese
6.1.10 Introversie
(10 × 1) (10)

6.2



(Enige 5 × 2) (10)

6.3
- Is energiek en sal dit moeilik vind om net te sit en passief te luister
- Is spraaksaam/kan nie stil bly vir lang tye nie
- Neig om entoesiasties te wees; om te luister sal entoesiasme demp
- Is aksie-georiënteerd; om stil te sit is die teenoorgestelde van hul persoonlikheid
- Altyd op die uitkyk vir geleenthede vir opwinding; hulle sal dit vervelig vind om net na ’n onderwyser te moet luister
- Is selfgeldend in groepe; om te moet luister, demp assertiwiteit
- Hou van aandag op hulself; om in die klas te moet luister, beteken die aandag is op die onderwyser (Enige 6 × 1) (6)

6.4
- Oogbindvlies
- Buiteoogvlies (Sklera)
- Horingvlies
- Oogvaatvlies
- Bloedvate
- Iris
- Pupil
- Intrinsieke spiere (Enige 4 × 1) (4)

[30]

TOTAAL: 180

Kopiereg voorbehou